

אורגניזם ביאולוגי, המצדיקה כביכול את הקרבתם של האורגניזמים הממשיים, אלו בני-האדם. כך גורר רים היונים. את הטוב מן התפקיד תחת לגזור את התפקיד מן הטוב. ולפי ש"תפקיד" כל עיקרו מכוון לתכלית מסוימת, מוסיפה לו המחשבה היונית את התכלית הזאת בתורת מושג מיסטי למחצה של שלי-מות-ליכוד-הרמוניה (של המדינה אצל אפלטון ושל העולם אצל הסטואיקנים). הלך-מחשבה זה נתקל אמנם במעוז הרוחני של מערכות מחשבה אנגליות האדוניסטיות, ליברליות, אינדיבידואליסטיות, אך עד-יין לא התגברנו על הלך-מחשבה זה, ותולדות אירופה הן במידה רבה פרי התפיסה ה"תפקידית" (שזורתה המודרנית הבולטת היא ההשקפה הטוטאליטרית). הספר, השופע חכמה ובקיאות, לוקה במידת הוחרנות שאנו מוצאים בהרבה מחקרים בעבר הרחוק, ובעבר הקלאסי ביחד. הואיל והדברים נאמרו לפני אלפי שנים, אין דנים אותם במידת הדין, אלא מטערי מים את הנאה ומבליעים את המופרך. גישה אפורה לוגית זו עשויה לתוליד בלב הקוראים את הרושם, כי מחשבת הקדמונים היתה כליל השלימות ועולם עולם שכולו טוב. זכות הגדולות אשר עשתה יון בשדה הרוח תעמוד לה לעולם. אך בתחומים שונים — די להור כיר את משטר העבדים, מעמד האשה, היחסים הבין-מדיניים — התנהלו היונים באיטיות וכבדות והיו רחוקים מאד מפתרון הבעיות. ומי יודע מה חלקן של העבר הקלאסי לא רק בקידמת המערב, אלא גם בנגעיו הגדולים.

## בשוליי החוברת

הבירור היסודי נמשך ועוד יימשך. בדק הבית הכרח חיים הוא לתנועה, וצורך חיים למדינה כולה. הבחירות המוניציפאליות עוררו אף לבבות. שלא היו קשובים קודם לתהליכים המתקמים בתוך חברתנו, מהם המתייבלים דאגה ותיוקן מהיר, מהם המצריכים חידוש מחשבה והרחבת היקפה, השחות כלים או שינוים מיסודם. אך לא מעטים הם, כנראה, שלא היו זקוקים לצלילי האוהרה האחרונה כדי לעמוד על המגמות בחיננו. המעיין ב"מולד" בלבד, בשלושים ושלש חוברותיו עד כאן, סימצא כחצין מביאות מאמרים של אנשים שונים, שיש בהם מתחושות הסכנות האורכות לנו מבחינה חברתית, הנוגעים מצד זה או אחר בבעיות היסוד של המדינה ותנועת הפועלים ושל האדם בשתייהן. הצורך בהתעוררות והקריאה להמחדשות אינם מוגבלים איפוא בקבוצה זו או אחרת, שבתנועה, ואסור שתהיינה נחלת חוג זה או אחר בלבד. התעוררות שאין פשוטה כמשמעה, שאינה משמשת לחינוך המונים והפעלתם, שאינה ספחיים לדימוקראטיה פועלת כשורה, הופכת להתעוררות, "פרופסינאלית" שהפסדה גדול משכרה. ככל שתקף ההתעוררות חוגים רחבים יותר, ייטב לתנועה; כן ימהרו להתמסס גלידי צרות-המחשבה וקהות-הלב הצפים בתוכה; כן תמהר המפלגה להסיק, קודם כל, את מלוא המסקנות הארגוניות המתחייבות מתפקידיה ותכוון את שפעת הרצון והכוונות המצויים בה לאפיקי אחריות בנאות.

ז. נחומי, הדן בבדק הבית, הוא חבר משמר השלושה בגליל התחתון, מאנשי העליה השלישית. מאמרו של א. שטיינמן נכתב לפני כשנתיים.

"הכפר שלנו" הוא צירוף פרשיות אחדות מתוך ספרו של מורה-כפר תורכי, שיצא בראשית 1950 בקושטא וזכה לארבע מהדורות בשלושה חדשים, שהוא שיא בספרות התורכית החדשה. המחבר הוא בן שמונה-עשרה, בן אפרים שלמד באחד מ"מכוני הכפר" (Köy Enstitüleri), שתפקידם להכשיר בני-כפר לשמש בהוראה לדרדקים ולמבוגרים (בחקלאות, היגיינה וכיו"ב) באחד הכפרים שבאזור מוצאם. הספר מתאר את החיים בכפר שברמת אנטוליה המרכזית, אחד החבלים השוממים שבתורכיה. הספר, בתרגומו של ד"ר אוריאל חד מתורכית, יצא בקרוב בהוצאת הקיבוץ המאוחד.

בקראנו את ההנחה הקיצונית כי "בטוב העולם נידון", בין אם טוב זה הוא קנה-מידה למעשי האלהים ובין אם לתוהו בדרך מסתורית אחרת, אנו נזכרים ב"קאנר דיד" לולטאק המוכיח שעולמנו אינו אלא גיהנום ותוהו-ובובוהו. אם נבקש לסמוך על כוח שיפוטנו ולהימנע מהנהרות סתמיות ומחשיבה שמקורה ברציה, לא נוכל עוד לשגות בהשליות.

וכן קשה לקבל את גישתה של מחשבת יון לבעית התפקיד והגשמתו. במסה על הפילוסופיה הסטואית אנו קוראים: "...חייב הסנדלר הטוב או רועה-הצאן הטוב לעשות את עבודתו מהוגן או שהוא חדל להיות טוב. כדי שיהיה טוב עליו למלא את תפקידו..." (עמ' 151). "...החיים הם הצגת מחזה או משחק של קרבות... מה שתשוב חשיבות אמת הוא שהמשחק ישחק כמו שצריך לשחקו וזה בלבד... האופן שבו אתה משחק את המשחק ולא ההישגים שלך" (עמ' 152). הדגשת התפקיד אופינית אף למשנת אפלטון ב"המדינה". כל הדיננים על החינוך האזרחי, על הארגון המעמדי, כל התיקונים המהפכניים שמציע אפלטון לא נועדו אלא ליעילות ההגשמה של משימה זו הקרויה "המדינה המתוקנת"; לאדם טוב נחשב מי שממלא היטב את תפקידו במדינה האפלטונית. ואילו טיבה של המדינה המתוקנת עצמה הוא בשלי-מותה, בליכודה, באורגניותה, דרכי ההגשמה נידר גיב בהרחבה, ואילו את ענין התכלית — טיב המדינה — פוטר אפלטון בהשואה לאורגניזם חי, השר את המופרכת מעיקרה לפי שאין הארגון החברתי